

Rubrik/underrubrik	Fråga/kontrollpunkt/villkor	Text	Lagstiftning
V2 Spårbarhet i växtodlingen	<i>Om produkter till eller från växtodlingen köps eller säljs (som foder eller till livsmedel), finns för varje tillfälle dokumentation över vem du erhållit produkter från och till vem du levererat produkter, typer av produkter, mängder samt datum?</i>	<p>Syftet med reglerna är att möjliggöra spårbarhet och därmed säkerställa livsmedels- och fodersäkerheten.</p> <p>Med spårbarhet menas möjligheter att spåra och följa livsmedel, foder, livsmedelsproducerande djur och andra ämnen som är avsedda för eller kan ingå i ett livsmedel, genom alla stadier i produktions-, bearbetnings- och distributionskedjan. Spårbarheten gäller ett steg bakåt och ett steg framåt i hela livsmedelskedjan från jord till bord. Definitionen av primärproduktion innebär att odling och skörd omfattas av kraven på spårbarhet. Det inkluderar frilands- och växthusgrönsaker, hydroponisk odling, odling av frukt och bär och spannmål men även t.ex. småplantor för livsmedelsproduktion. Även groddar och frön avsedda för produktion av groddar omfattas. Här finns speciallagstiftning som styr kraven på spårbarhet. Tänk på att frön för groddning räknas som livsmedel. Läs mer om odling av groddar och krav på provtagning och spårbarhet på kontrollwiki.livsmedelsverket.se.</p> <p>Vid inköp ska man kunna uppge från vilken juridisk person varorna köpts. Vid försäljning eller överlåtelse ska man kunna uppge till vilken juridisk person varor har levererats. Kravet på spårbarhet gäller inte livsmedel som levererats direkt till slutkonsument. För att uppfylla kraven krävs dokumentation, som åtminstone ska innehålla uppgifter om:</p> <p>För dig som säljer eller överlåter: vem produkter har levererats till, vad som levererats (typ och mängd av produkt inklusive identifikationsmärkning), när leverans skett (datum),</p> <p>För dig som köper eller övertar: vem som levererat produkter, vad som levererats (typ och mängd av produkt inklusive identifikationsmärkning), när leverans skett (datum).</p> <p>Det kan räcka med leverantörssedlar om all information finns så att livsmedel eller foder enkelt kan spåras, kunder och konsumenter kan informeras, och produkter tas tillbaka om det är eller misstänks vara hälsofarligt, felaktigt märkt eller på annat sätt otjänligt. Dokumentationen ska kunna plockas fram på myndighetens begäran. Sverige har förespråkat att dokumentationen ska sparas en tid som beror på livsmedlets hållbarhet. Fem år bedöms ofta vara lämpligt. Samma tid bedöms även vara lämpligt för foder, detta enligt Kommissionens rekommendation.</p>	Förordning (EG) 178/2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftningen - Art 18

Rubrik/underrubrik	Fråga/kontrollpunkt/villkor	Text	Lagstiftning
V2.2	<i>Är produkter, som nämns i punkt V2.1, märkta på ett lämpligt sätt för att underlätta spårbarhet?</i>	De produkter som anges i V2.1 ska vara märkta på ett lämpligt sätt för att underlätta spårbarhet. Rutinerna ska omfatta samtliga utgående produkter och det ska finnas uppgifter om vem som är leverantör, kontaktuppgifter, typ av produkt samt ursprungsland (när detta krävs i lagstiftningen). Företagets rutiner ska säkerställa att alla produkter som levereras är märkta och går att identifiera på ett sådant sätt så att produkterna enkelt kan spåras vid behov.	Förordning (EG) 178/2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftningen - Art 18.4
V2.3	<i>Förvaras och bevaras de uppgifter som krävs för spårbarheten på ett sådant sätt att de enkelt kan tas fram vid behov eller på myndighetens begäran?</i>	De uppgifter som krävs för spårbarheten ska förvaras och bevaras på ett sådant sätt att de enkelt kan tas fram vid behov eller på myndighetens begäran.	Förordning (EG) 178/2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftningen - Art 18.3 Förordning (EG) nr 183/2005 om fastställande av krav för foderhygien
V3 Märkning och presentation av livsmedel		Syftet med reglerna är att säkerställa att konsumenterna inte vilseleds och att underlätta vid handel med frukt och grönt.	
V3.1	<i>Är livsmedel, som förpackas i färdigförpackningar (konsumentförpackningar) korrekt märkta?</i>	Livsmedel som förpackas i konsumentförpackningar ska märkas enligt den så kallade informationsförordningen (EU) nr 1169/2011 och Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2014:4) om livsmedelsinformation. Märkningen och förpackningarnas utseende får inte vara vilseledande för konsumenterna. Detta gäller även frivilliga märkningar, t.ex. IP. Partier som levereras till butiker, grossister eller industrier ska också vara korrekt märkta. Information om märkningsreglerna finns på www.livsmedelsverket.se .	Förordning (EU) nr 1169/2011 om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna osv Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2014:4) om livsmedelsinformation, ändrad senast 2019:2 Kontrollwiki - Livsmedelsverkets vägledande text till (EU) nr 1169/2011

Rubrik/underrubrik	Fråga/kontrollpunkt/villkor	Text	Lagstiftning
V3.2	Är partier som levereras till butiker, grossister eller industrier märkta?	Partier som levereras till butiker, grossister eller industrier ska vara korrekt märkta enligt den så kallade informationsförordningen (EU) nr 1169/2011. Information om märkningsreglerna finns på www.livsmedelsverket.se .	Förordning (EU) nr 1169/2011 om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna osv
v3.3	Är all frukt och grönt, som omfattas av EU:s kvalitets- och handelsnormer märkta enligt dessa?	Frukt och grönsaker som omfattas av EU:s kvalitets- och handelsnormer ska alltid märkas enligt dessa. Information om handelsnormerna finns på www.jordbruksverket.se och www.livsmedelsverket.se . Förpackningsmaterial ska vara avsedda att användas i kontakt med livsmedel.	Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2014:4) om livsmedelsinformation, ändrad senast 2019:2 Kontrollwiki - Livsmedelsverkets vägledande text till (EU) nr 1169/2011 Förordning (EG) nr 1580/2007 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordningar (EG) nr 2200/96, (EG) nr 2201/96 och (EG) nr 1182/2007 avseende sektorn för frukt och grönsaker

V4 Försäljning och spårbarhet av foder

V4.2	Om foder säljs, skänks bort eller på annat sätt avyttras, märks fodret på ett lämpligt sätt för att underlätta spårbarheten? Tvärvillkor gäller för spårbarheten.	Syftet med reglerna är att möjliggöra spårbarhet och därmed säkerställa livsmedels- och fodersäkerheten. Foder som släpps eller sannolikt kommer att släppas ut på marknaden inom gemenskapen skall vara lämpligt märkta eller identifierade för att underlätta spårbarheten, vilket är tvärvillkor. Den som producerar foder för försäljning ska se till att fodret är märkt på korrekt sätt. För bulkvaror, såsom ensilagebalar, höpartier (undantaget försäljning av enskilda höbalar) och spannmålspartier, räcker det att märkningen framgår av följesedlar. På följesedeln ska framgå företagsuppgifter dvs. namn och adress på både leverantör och mottagare, leveransdatum samt typ av foder och kvantitet.	Förordning (EG) nr 767/2009 om utsläppande på marknaden och användning av foder
------	---	---	---

Rubrik/underrubrik V5 Livsmedelssäkerhet i växtodlingen	Fråga/kontrollpunkt/villkor	Text Syftet med reglerna är att minska hälso- och miljöriskerna samt att garantera livsmedels- och fodersäkerheten i samband med hantering av växtskyddsmedel samt att minska sprutförarens exponering för växtskyddsmedel och undvika skador.	Lagstiftning Enligt EG-förordning nr 852/2004 ska lantbrukaren/trädgårdsodlaren (primärproducenten) förhindra att livsmedlen förorenas genom luft, jord, vatten, foder, gödselmedel, växtskyddsmedel och biocider. Förordningen innehåller även regler om lagring, hantering och bortskaffande av avfall.
V5.7	<i>Lagras och hanteras avfall och farliga ämnen på ett sådant sätt att förorening av livsmedel förhindras?</i>	Kemiska produkter ska förvaras avskilt från livsmedel. Avfall får inte förvaras så att livsmedel förorenas.	Kemikalieinspektionens föreskrifter (KIFS 2017:7) om kemiska produkter och biotekniska organismer 2 Kap 3-5 §§, ändrad senast 2020:6 Förordning 852/2004 om livsmedelshygien, Bilaga I del A II 5f
V5.8	<i>Används växtskyddsmedel och biocider på ett korrekt sätt enligt förpackningsanvisningar och enligt bestämmelserna i lagstiftningen (se V7)?</i>	Använd växtskyddsmedel och biocider på ett korrekt sätt och till rätt gröda. Detta krav gäller även för ekologisk produktion.	Förordning (EG) nr 852/2004 om livsmedelshygien, bilaga I del A 4 g
V5.9	<i>Åtgärdas problem och avvikelser, som uppmärksammas i den offentliga kontrollen?</i>	Livsmedelsföretagarna ska vidta lämpliga åtgärder när de informeras om problem som uppmärksammas vid offentliga kontroller.	Förordning (EG) nr 852/2004 om livsmedelshygien, bilaga I del A 5h

Rubrik/underrubrik	Fråga/kontrollpunkt/villkor	Text	Lagstiftning
V5.10	<i>Dokumenteras all användning av växtskyddsmedel och biocider (se avsnitt V7)?</i>	All användning av växtskyddsmedel och biocider ska dokumenteras och finnas tillgängligt i verksamheten i minst tre år (se avsnitt V7).	Förordning (EG) nr 1107/2009 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden, Art 67 Förordning (EG) nr 852/2004 om livsmedelshygien, bilaga I, del A III 9a Förordning (2014:425) om bekämpningsmedel, 56-57 §§, ändrad senast 2019:1261 Statens Jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2015:49) om dokumentationskrav för yrkesmässiga användare av växtskyddsmedel
V5.12	<i>Dokumenteras alla relevanta resultat av analyser, som utförts på prover från växter eller andra prover som kan påverka livsmedelssäkerheten och omfattas dokumentation av uppgifter om de åtgärder som vidtagits för att kontrollera faror i produktionen?</i>	<p>Dokumentation ska göras av resultaten av alla relevanta analyser som utförts på prover från växter eller andra prover av betydelse för människors hälsa. Journaler och dokumentation ska föras och bevaras under lämplig tid och på lämpligt sätt i förhållande till verksamhetens storlek och art. Det som tas upp kan beröra växtsjukdomar, vattenhalt, vattenanalys, resultat från offentlig provtagning, från kvarnar, grossister eller andra mottagare som utfört provtagning och analys av produkterna, kontroll av gränsvärden som inte får överskridas såsom mykotoxiner (mögelgifter) i spannmål, tungmetaller, nitrater i sallat och spenat, glykoalkaloider i potatis, patulin i frukt och bär, Cesium-137 i spannmål, frukt m.m.</p> <p>Dokumentationen ska innehålla uppgifter om de åtgärder som vidtagits för att kontrollera faror i produktionen. På begäran ska relevanta uppgifter i journaler och dokumentation vara tillgängliga för kontrollmyndigheten och mottagande livsmedelsföretag. Dokumentationen ska finnas tillgänglig även om arbetet lejs bort.</p>	Förordning (EG) nr 852/2004 om livsmedelshygien, bilaga I, del A III 9c

Rubrik/underrubrik V7 Växtskydd, miljö-, livsmedels- och fodersäkerhet	Fråga/kontrollpunkt/villkor	Text	Lagstiftning
		<p>Syftet med reglerna är att minska hälso- och miljöriskerna i samband med hantering av växtskyddsmedel samt minska sprutförarens exponering för växtskyddsmedel och undvika skador. Reglerna för växtskydd omfattar kemiska och biologiska bekämpningsmedel samt preparat som utgörs av nematoder, insekter och spindeldjur. Här finns regler om integrerat växtskydd, behörighetsutbildningarna, dokumentation och funktionstest av sprutor från Jordbruksverket. För att minska riskerna med växtskyddsmedel finns i Förordningen (EG) nr 1107/2009 regler om s.k. användningsvillkor, vilka avser bland annat behörighetsklasser, exponeringsrisker för användaren, resthalter i livsmedel, påverkan på fåglar, däggdjur, vattenlevande organismer, läckage till grund- och ytvatten med mera. Användningsvillkoren regleras också i Förordningen (2014:425) om bekämpningsmedel och finns att läsa på själva produkten och i Kemikalieinspektionens bekämpningsmedelsregister. Läs mer på www.kemi.se. Den som använder ett växtskyddsmedel ska känna till och följa användarvillkoren för den produkten. Naturvårdsverket har gett ut en spridningsföreskrift, Naturvårdsverkets föreskrifter om spridning och viss övrig hantering av växtskyddsmedel (NFS 2015:2). Alla som använder bekämpningsmedel yrkesmässigt ska tillämpa integrerat växtskydd. Det handlar i korta drag om att förebygga växtskadegörarproblem, bevaka utvecklingen av skadegörare, behovsanpassa bekämpningen och följa upp den bekämpning man gör. Det är viktigt att använda förebyggande metoder och grunda behovet av bekämpning på faktorer i fält med hjälp av prognoser och bekämpningströsklar. I första hand ska biologiska, fysikaliska eller andra icke-kemiska bekämpningsmetoder användas. Det är viktigt att reglerna för växtskyddsmedel följs eftersom användandet av dessa oftast är förenat med miljö- och hälsorisker. Växtskyddsmedel kan genom slarv eller transport via vind och vatten få en större spridning än vad som är önskvärt. Vidare kan människor utsättas för växtskyddsmedel genom exempelvis spill och stänk på huden, inandning av sprutvätska eller oavsiktlig förtäring samt genom de rester som finns kvar i livsmedel.</p>	<p>Ramdirektivet för hållbar användning av bekämpningsmedel (2009/128/EG) är ett minimidirektiv med syfte att minimera riskerna vid användning av växtskyddsmedel.</p>

Rubrik/underrubrik	Fråga/kontrollpunkt/villkor	Text	Lagstiftning
V7.1	<i>Används endast godkända preparat?</i>	<p>Alla preparat som används måste vara godkända för användning i Sverige. Godkännandet görs av Kemikalieinspektionen. Läs mer om Bekämpningsmedelsregistret på www.kemi.se</p> <p>Här finns också information om preparat som inte längre är godkända men som fortfarande får användas en viss tid. I förordningen (EG) nr 1107/2009 finns möjligheten att ansöka om parallellhandelstillstånd. Med ett sådant tillstånd får du föra in ett växtskyddsmedel från en annan medlemsstat, använda växtskyddsmedlet för egen del eller släppa ut medlet på den svenska marknaden. OBS! Den omfattande lagstiftningen gäller även användning av medel som tidigare köpts in. Kemikalieinspektionen kan utfärda parallellhandelstillstånd efter ansökan. Läs mer om Parallellhandelstillstånd på www.kemi.se.</p>	<p>Förordning (EG) nr 1107/2009 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden - Art 52</p>

Rubrik/underrubrik	Fråga/kontrollpunkt/villkor	Text	Lagstiftning
V7.2	<i>Används preparat i enlighet med alla de villkor (inklusive utökad användning och dispens) som framgår av preparatets märkning?</i>	<p>Växtskyddsmedel får endast användas om alla villkor som framgår av preparatets märkning följs. Det innebär till exempel att preparatet endast får användas: Till de grödor som framgår av märkningen, Med högst de doser som framgår av märkningen, Med högst det antal behandlingar som framgår av märkningen, Vid den tidpunkt som anges av märkningen, särskilt viktigt för växtskyddsmedel som är farliga för pollinerande insekter, Så att eventuell karenstid hålls, Så att alla skyddsåtgärder som anges i märkningen följs, t.ex. bevuxna skyddszoner där sådana måste finnas.</p> <p>Det finns preparat som har utvidgade användningsområden, sk UPMA (Utvidgat Produktgodkännande för ett Mindre Användningsområde). Preparatet får då användas på fler sätt än vad som står på etiketten. Detta förekommer framför allt för trädgårdsgrödor. Preparat med utvidgat användningsområde räknas som godkänt för användning. Information om utvidgade användningsområden kan sökas på preparatets namn eller registreringsnummer i Bekämpningsmedelsregistret på www.kemi.se. I Bekämpningsmedelsregistret finns information om godkända biocider. För preparat med utvidgat användningsområde görs ingen bedömning av effektivitet, fytotoxicitet och resistens. Användaren själv tar ansvar för om medlet ger skador på grödan. Sista behandlingsdatum och karenstid</p> <p>Vissa preparat som används tidigt under odlings säsongen har sista behandlingsdatum angivet. Det ska inte förväxlas med karenstiden som anger restriktioner för tidpunkten mellan behandling och skörd. För att undvika missförstånd kan det vara praktiskt att notera i sprutjournalen om preparatet inte har karenstid. Karenstiden för vissa växtskyddsmedel är till för att minska risken för resthalter i livsmedel och foder. Det måste gå en viss tid mellan bekämpningstillfället och skörd av grödan. Växtskyddsmedlet får endast användas så att angiven karenstid hålls. Karenstid och skördetidpunkt ska dokumenteras.</p> <p>Behandlingsintervall</p> <p>Det är inte alla växtskyddsmedel som har villkor om behandlingsintervall. Behandlingsintervallet kan antingen vara angivet som antal dagar och då ofta inom ett intervall, men det kan också vara angivet som att första behandling får ske i ett visst utvecklingsstadium hos grödan och därefter upprepas när det gått ett visst antal dagar.</p>	<p>Förordning (EG) 1107/2009 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden - Art 55</p> <p>Förordning (2014:425) om bekämpningsmedel, 2 kap</p>

Rubrik/underrubrik	Fråga/kontrollpunkt/villkor	Text	Lagstiftning
V7.4	<i>Är förrådet för växtskyddsmedel utformat så att det uppfyller kraven på säkerhet för miljö och hälsa samt livsmedels- och fodersäkerhet?</i>	<p>Växtskyddsmedel ska liksom kemiska produkter förvaras så att läckage inte kan uppstå. De ska förvaras åtskilda från foder och livsmedel för att förhindra förorening.</p> <p>Växtskyddsmedel klass 1L ska alltid förvaras i ett låst utrymme medan det för klass 2L krävs att förvaringen hindrar obehöriga, t.ex. barn, att komma i kontakt med produkterna. Även klass 2L-produkter bör förvaras inlåsta i ett förråd. Växtskyddsmedel och andra kemiska produkter måste ute i fält hållas under uppsikt eller förvaras inlåsta. Vid omfattande användning av kemiska växtskyddsmedel bör dessa förvaras i ett separat kemikalieförråd. Det ska vara utformat så att det är lätt att hålla god ordning, vara utan golvbrunn, ha tätt golv samt god ventilation. Kemikalierna ska bli kvar i utrymmet även om förpackningarna går sönder. Växtskyddsmedel som används i yrkesmässig spridning ska lagras i ett invallat utrymme eller invallad behållare, med möjlighet till uppsamling av läckage eller spill.</p>	<p>Kemikalieinspektionens föreskrifter (KIFS 2017:7) om kemiska produkter och biotekniska organismer, 2 Kap 3-6 §§, ändrad genom 2020:6</p> <p>Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2015:2) om spridning och viss övrig hantering av växtskyddsmedel, 5 kap 1 §, ändrad genom 2019:3</p>
V7.6	<i>Vid hantering av växtskyddsmedel, används skyddsutrustning enligt etikettens anvisningar?</i>	<p>Det krävs att man använder skyddsutrustning enligt anvisning på etiketten och i säkerhetsdatablad, såsom handskar, visir (i första hand) eller skyddsglasögon samt andningsskydd med partikelfilter om det finns risk för stänk eller inandning av preparat. Det ska finnas vatten och rengöringsmedel för att kunna tvätta bort spill på huden. Arbetsmiljöverket i samarbete med Jordbruksverket och LRF har tagit fram en broschyr och en dekal om det grundskydd du alltid ska ha i hanteringen av koncentrerade växtskyddsmedel. Läs mer om Förebyggande – skydda dig mot växtskyddsmedel och hämta broschyr på www.av.se.</p> <p>Arbetsmiljöverket i samarbete med Jordbruksverket och LRF har tagit fram en broschyr och en dekal om det grundskydd du alltid ska ha i hanteringen av koncentrerade växtskyddsmedel. Broschyren Ditt grundskydd mot växtskyddsmedel finns att hämta på www.naturvardsverket.se.</p>	<p>Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 1998:6) om bekämpningsmedel samt allmänna råd om tillämpningen av föreskrifterna, ändrad genom 2012:6</p>

Rubrik/underrubrik	Fråga/kontrollpunkt/villkor	Text	Lagstiftning
V7.14	<i>Förs sprutjournal över spridningen med uppgifter om preparat och dos, vilken gröda det gäller, syfte, karens, skördedatum, namn på den som sprutar samt tidpunkt och plats för spridningen (gäller även vid inköpt tjänst)?</i>	<p>OBS! Denna text är gemensam för frågorna V7.15–V7.18 och det är viktigt att du även läser dessa.</p> <p>Det finns ett allmänt krav om registrering och dokumentation över användningen av växtskyddsmedel. Kravet på dokumentation omfattar alla yrkesmässiga användare, även växthusodlare. Dokumentationen ska omfatta all användning, även av fysikaliskt verkande växtskyddsmedel. I reglerna för integrerat växtskydd är dokumentationen av åtgärder viktig. Syftet med bekämpningen ska skrivas in i journalen, likaså namnet på den som utför bekämpningen. Alla som sprider växtskyddsmedel av klass 1L eller klass 2L ska dokumentera:</p> <p>Preparat, tidpunkt, använd dos, på vilken yta, samt på vilken gröda</p> <p>Observera att det finns fler uppgifter att anteckna beroende på omständigheterna, såsom skyddsavstånd, olika försiktighetsmått, karens och skördedatum, sprutförare, blommande gröda/ogräs m.m.</p> <p>Följande gäller:</p> <ul style="list-style-type: none"> - alla som använder växtskyddsmedel yrkesmässigt, även vid besprutning i växthus, ska dokumentera åtgärderna i sprutjournalen, - det som förut hette mark- och vindanpassade skyddsavstånd kallas numera fasta och anpassade skyddsavstånd – dessa ska antecknas i journalen, - kravet på att redogöra för hur man kommit fram till de anpassade skyddsavstånden finns inte längre, men det är bra att notera väderdata och vilken sprututrustning som använts, - kravet på att notera var sprutan fyllts på eller rengjorts finns inte längre. <p>Läs mer om Sprutjournal på www.jordbruksverket.se.</p>	<p>Förordning (EG) nr 1107/2009 Art 67</p> <p>Förordning (2014:425) om bekämpningsmedel, 2 kap. 56-57 §§</p> <p>Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2014:42) om integrerat växtskydd, 2 kap. 5 §, ändrad genom 2017:1</p>

Rubrik/underrubrik	Fråga/kontrollpunkt/villkor	Text	Lagstiftning
V7.16	<i>Om foder och livsmedel produceras, dokumenteras uppgifter om vem som utfört bekämpningen, vilken gröda det gällde, använt växtskyddsmedel, tidpunkt och plats för spridningen samt karenstid och verkligt skördedatum?</i>	Utöver vad som står i V7.14–V7.15 ska den som producerar livsmedel eller foder dessutom anteckna uppgifter om: Vem som utfört bekämpningen. Karenstid och verkligt skördedatum (om preparatet har karenstid).	Förordning (EG) nr 1107/2009 Art 67 Förordning (2014:425) om bekämpningsmedel, 56-57 §§ Statens Jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2015:49) om dokumentationskrav för yrkesmässiga användare av växtskyddsmedel
V7.17	<i>Finns den dokumentation som nämns i detta avsnitt tillgänglig i verksamheten (skaffa kopior om någon annan utför tjänsten) samt sparas den i tre år?</i>	Anteckningarna görs lämpligen i en sprutjournal av den som utför åtgärden men kan också föras på annat sätt. Dokumentationen ska sparas i tre år och kunna visas upp om behörig myndighet begär det. Dokumentationen ska finnas tillgänglig på gården även om spruttjänsten anlitas eller föras i olika växtodlingsprogram. Sprutjournal kan laddas ned på www.sakertvaxtskydd.se .	Förordning (EG) nr 1107/2009 Art 67 Förordning (2014:425) om bekämpningsmedel, 56-57 §§ Statens Jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2015:49) om dokumentationskrav för yrkesmässiga användare av växtskyddsmedel

Rubrik/underrubrik V9 Höstbevuxen mark (grön mark)	Fråga/kontrollpunkt/villkor	Text	Lagstiftning
		<p>Syftet med reglerna är att minska urlakningen av nitrat från åkermark samt att minska ammoniakavdunstningen. Reglerna beaktar EU:s nitratdirektiv. Notera att den som har fått beslut om dispens och följer detta inte bryter mot tvärvillkoren. OBS! Frågorna gäller bara för Skåne, Blekinge, Hallands län eller Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Gotlands och Västra Götalands län.</p> <p>Regler om miljöhänsyn i jordbruket handlar bl.a. om djurtäthet, lagring och spridning av stallgödsel samt höst- och vinterbevuxen mark. Jordbruksverkets föreskrifter om hänsyn till natur- och kulturvärden i jordbruket reglerar bl.a. att gödsel inte får spridas så att den hamnar utanför åkern eller på ängs- och betesmark. Dispens från kraven kan lämnas av tillsynsmyndigheten (oftast kommunens miljöförvaltning, länsstyrelsen handhar grön mark och lagringskapacitet). Har man beviljats dispens gäller denna och inte de generella kraven. Följer man dispensbeslutet är det ingen överträdelse av tvärvillkoren.</p>	
V9.1	<p>Är andelen höst- eller vinterbevuxen mark minst 60 procent och med godkända grödor? OBS! Gäller Skåne, Blekinge och Hallands län.</p>	<p>Jordbruksföretag med mer än 5 ha åkermark i Blekinge, Skåne och Hallands län skall ha minst 60 procent av marken höst- eller vinterbevuxen.</p> <p>Godkända grödor för att åkermark ska anses som höst- eller vinterbevuxen är vall, höstoljeväxter, höstsäd, sockerbetor, fodersocker- och foderbetor, morötter, rödbetor och andra liknande rotväxter, fleråriga frukt- och bärodlingar, energiskog, och fånggrödor. Grödorna ska vara sådda med en för arten och syftet med odlingen normal utsädesmängd. Även åkermark som är obearbetad efter spannmåls- och oljeväxtodling får räknas som höst- eller vinterbevuxen.</p> <p>Läs mer om Höst- eller vinterbevuxen mark på www.jordbruksverket.se.</p>	<p>Förordning (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket, 11 §</p> <p>Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2014:41) om direktstöd, 13 §, ändrad genom 2021:43</p> <p>Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring, 29-34 §§, ändrad genom 2021:37</p>

Rubrik/underrubrik	Fråga/kontrollpunkt/villkor	Text	Lagstiftning
V9.2	<i>Följs tiden för sådd och brytning av grön mark? Gäller Skåne, Blekinge och Hallands län</i>	Läs mer Under vilken period marken ska vara bevuxen och när grödorna senast ska sås och när de tidigast får brytas för att åkermark ska anses som höst- eller vinterbevuxen på www.jordbruksverket.se .	Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring 29-34 §§, ändrad genom 2021:37
V9.3	<i>Är andelen höst- eller vinterbevuxen mark minst 50 procent och med godkända grödor? OBS! Gäller Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Gotlands och Västra Götalands län.</i>	Jordbruksföretag med mer än 5 ha åkermark i Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Gotlands och Västra Götalands län skall ha minst 50 procent av marken höst- eller vinterbevuxen. Godkända grödor för att åkermark ska anses som höst- eller vinterbevuxen är vall, höstoljeväxter, höstsäd, sockerbetor, fodersocker- och foderbetor, morötter, rödbetor och andra liknande rotväxter, fleråriga frukt- och bärodlingar, energiskog, och fånggrödor. Grödorna ska vara sådda med en för arten och syftet med odlingen normal utsädesmängd. Även åkermark som är obearbetad efter spannmåls- och oljeväxtodling får räknas som höst- eller vinterbevuxen. Läs mer om höst- eller vinterbevuxen mark på www.jordbruksverket.se .	Förordning (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket, 11 §, ändrad genom 2020:637 Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring, 29-34 §§, ändrad genom 2021:37 Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2014:41)
V9.4	<i>Följs tider för sådd och brytning av grön mark? OBS! Gäller Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Gotlands och Västra Götalands län.</i>	Läs mer Under vilken period marken ska vara bevuxen och när grödorna senast ska sås och när de tidigast får brytas för att åkermark ska anses som höst- eller vinterbevuxen på www.jordbruksverket.se .	Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring 32-34 §§, ändrad genom 2021:37

Rubrik/underrubrik	Fråga/kontrollpunkt/villkor	Text	Lagstiftning
V10 Spridning av mineralgödsel, stallgödsel och andra organiska gödselmedel		<p>Syftet med reglerna är att minska risken för växtnäringsläckage.</p> <p>Många av de gödningsmedel och jordförbättringsmedel som används på våra odlingsmarker och i våra trädgårdar innehåller produkter som är tillverkade av animaliska biprodukter eller har ursprung i restprodukter av olika slag, till exempel vinass, vetesirap och fruktsaft från stärkelseindustrin. Naturgödsel är ett exempel på ett gödningsmedel som används i mycket stor utsträckning både i obehandlad och i rötad eller komposterad form. Benmjöl är ett annat exempel som används mycket och som tillför värdefull fosfor till jorden. Att röta t.ex. matavfall och slaktbiprodukter är en viktig del i kretsloppet där man får fram fordonsgas samtidigt som man får en rötrest för spridning på mark. Avloppsslam är ett annat gödselmedel.</p>	

Rubrik/underrubrik	Fråga/kontrollpunkt/villkor	Text	Lagstiftning
V10.1	<p><i>Finns tillräcklig spridningsareal för stallgödsel och andra organiska gödselmedel, egen och/eller annan areal som gödseln får spridas på?</i></p> <p><i>Tvårvillkor inom nitratkänsliga områden. OBS nya fosforvärden 1/3 2022!</i></p>	<p>Det är viktigt med balans mellan antalet djur på gården och tillgänglig mark att sprida stallgödseln på. Reglerna syftar till att minska riskerna för oavsiktliga växtnäringsförluster till luft, mark och vatten. Spridningsareal är åkermark inom jordbruksföretaget som är tillgänglig för spridning av gödsel. I spridningsarealen får inte träda och mark där gödselspridning är förbjuden eller olämplig (t.ex. på grund av närhet till ytvatten eller vattentäkt) räknas in. Om inte åkermarken räcker till och du har betesdjur och betesmark, kan du räkna in en viss andel av betesmarken som spridningsareal.</p> <p>Bestämmelserna om fosforbegränsning och gödseldokumentation gäller i hela landet för jordbruksföretag med fler än 10 djurenheter eller de som tar emot organiska gödselmedel för spridning. Företag med högst 10 djurenheter omfattas inte så länge som gödseln sprids inom företaget och inga andra organiska gödselmedel förs in.</p> <p>Beräkning av utsöndrad fosfor och behov av spridningsareal</p> <p>Tillförseln av fosfor via stallgödsel och andra organiska gödselmedel får inte överstiga 22 kg P/ha som ett genomsnitt över hela spridningsarealen under en femårsperiod. Detta är tvårvillkor inom nitratkänsliga områden.</p> <p>Analys av stallgödseln är normalt inte ett godtagbart alternativ för att bestämma fosforutsöndringen. Du kan även göra en fosforbalansberäkning för att ta reda på utsöndrad mängd fosfor från din verksamhet. Följande värden bör ingå i en fosforbalansberäkning: Ingående värden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - inköpt foder, inköpta djur, fodervaror från den egna gården. <p>Utgående värden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - levererade produkter (mjölk, kött, ägg o.s.v.), sålda djur samt kadaver. <p>Skillnaden mellan in- och utgående fosformängder i balansen kan anses vara den mängd fosfor som utsöndras. Mängden delas med 22 kg för att få fram behovet av spridningsareal på den egna gården. Även andra organiska gödselmedel, t.ex. avloppsslam och rötrest ska ingå i beräkningen. Kravet att fördela fosforgiva ändras till bör. Från 1 mars 2022 tas kravet bort som avser att fördela stallgödsel och andra organiska gödselmedel över hela spridningsarealen och ersätts med ny text i det allmänna rådet till 2 kap. 3 § miljöbalken.</p>	<p>Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring, 8, 10, 17-19 §§</p> <p>Förordning (EG) nr 1069/2009 om hälsobestämmelser för animaliska biprodukter och därav framställda produkter som inte är avsedda att användas som livsmedel</p> <p>Förordning (EU) nr 142/2011 om genomförande av förordning (EG) nr 1069/2009 om hälsobestämmelser för animaliska biprodukter och därav framställda produkter som inte är avsedda att användas som livsmedel</p> <p>Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2006:84) om befattning med animaliska biprodukter och införsel av andra produkter, utom livsmedel, som kan sprida smittsamma sjukdomar till djur</p>

Rubrik/underrubrik	Fråga/kontrollpunkt/villkor	Text	Lagstiftning
V10.2	<i>Om stallgödsel och organiska gödselmedel tas emot, förs anteckningar om gödselslag, mängd, mängd totalfosfor gödseln motsvarar, datum samt från vem gödseln kommer? Tvärvillkor inom nitratkänsliga områden.</i>	<p>Jordbruksföretag som tar emot stallgödsel eller andra organiska gödselmedel ska anteckna:</p> <p>Gödselslag (t.ex. stallgödsel, fruktsaft, avloppsslam), mängden totalfosfor i gödseln, för stallgödsel kan uppgift om djurslag och antalet djur ersätta mängden fosfor, vilken mängd som tas emot, vilka djurslag och antalet djur gödseln kommer från, alternativt hur mycket totalfosfor gödseln innehåller, datum för mottagandet samt från vem gödseln kommer.</p> <p>Detta är tvärvillkor inom nitratkänsliga områden.</p>	Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring, 13 §, ändrad genom 2021:37
V10.3	<i>Om stallgödsel lämnas bort, förs anteckningar om mottagare, mängd gödsel, datum, djurslag och antal djur eller mängd totalfosfor? Tvärvillkor inom nitratkänsliga områden.</i>	<p>Om du behöver spridningsareal utanför din egen gård ska du journalföra bortlämnad gödsel. Det finns inte längre något generellt krav på stallgödselavtal. Kravet gäller alla jordbruksföretag med fler än 10 djurenheter på årsbasis, som lämnar bort stallgödsel.</p> <p>Journalen ska innehålla:</p> <p>Gödselmängd som levereras, vilka djurslag och antalet djur gödseln kommer från, alternativt hur mycket totalfosfor gödseln innehåller, datum för leverans samt vem gödseln förs bort till.</p> <p>Detta är tvärvillkor inom nitratkänsliga områden.</p>	Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring, 14 §, ändrad genom 2021:37
V10.4	<i>Sparas gödseljournaler enligt ovan i minst 6 år? Tvärvillkor inom nitratkänsliga områden.</i>	Gödseljournalen ska sparas i minst 6 år. OBS! Gäller vid både mottagen och bortlämnad gödsel. Se också V10.3 och V10.4. Detta är tvärvillkor inom nitratkänsliga områden.	Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring 13-14 §§, ändrad genom 2021:37

Rubrik/underrubrik	Fråga/kontrollpunkt/villkor	Text	Lagstiftning
V10.5	<i>Hålls en gödslingsfri zon på minst två meter från kant som gränsar mot vattendrag eller sjö?</i>	Gödselmedel får inte spridas på jordbruksmark närmare än två meter från kant som gränsar till vattendrag som bäck, å, flod, älv, kanal och damm eller sjö. Den gödsel som djuren själva tillför marken vid betesgång ska inte räknas in i begreppet spridning. Detta är lagkrav och tvärvillkor i hela landet.	Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring, 24 a §, ändrad genom 2021:37 Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2014:41) om direktstöd, 11 §, ändrad genom 2018:40
V10.7	<i>Tillförs via stallgödsel maximalt 170 kg totalkväve per hektar spridningsareal och år? Gäller endast i nitratkänsliga områden.</i>	Inom känsliga områden får stallgödsel inte tillföras i större mängd än vad som motsvarar 170 kg totalkväve per hektar spridningsareal och år. Tillförseln får räknas som ett genomsnitt för företagets hela spridningsareal. Kväveförluster i samband med spridning får inte räknas bort från gödselns ursprungliga kväveinnehåll. Läs mer församlingar som klassas som nitratkänsliga områden på www.miljohusesyn.nu . eller på www.jordbruksverket.se .	Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring, 19 a §, ändrad genom 2021:37
V10.8	<i>Tillförs högst 60 kg lättillgängligt kväve till höstoljeväxter på hösten? Gäller endast i nitratkänsliga områden.</i>	Inom känsliga områden får högst 60 kg lättillgängligt kväve tillföras inför höstsådd av oljeväxter.	Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring, 19b §, ändrad genom 2021:37
V10.9	<i>Tillförs högst 30 kg lättillgängligt kväve till övriga höstsådda grödor på hösten? Gäller endast i nitratkänsliga områden.</i>	Inom känsliga områden får från 1 mars 2022 högst tillföras 30 kg lättillgängligt kväve inför höstsådd av övriga grödor. Observera den sänkta mängden från 40 till 30 kg/hektar.	Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring, 19 b §, ändrad genom 2021:37

Rubrik/underrubrik	Fråga/kontrollpunkt/villkor	Text	Lagstiftning
V10.10	<p><i>Beräknas grödornas behov av gödselkväve med hänsyn till vad som återges i en växtodlingsplan eller liknande? Gäller endast i nitratkänsliga områden.</i></p>	<p>På jordbruksföretag inom känsliga områden ska kvävetillförseln via gödselmedel begränsas så att den inte överstiger grödans behov. Utgångspunkt för beräkningen av gödselbehovet ska vara den erfarenhetsmässigt förväntade skördenivån eller speciella förhållanden på odlingsplatsen.</p> <p>Läs mer om församlingar som klassas som nitratkänsliga områden på www.jordbruksverket.se.</p> <p>Beräkningen ska innehålla:</p> <p>Gödselgiva för aktuell gröda vid förväntad skörd + _____ kg N per hektar.</p> <p>Stallgödsels långtidseffekt - _____ kg N per hektar.</p> <p>Förfruktseffekt från föregående gröda (t.ex. baljväxter, grüngödsling, fånggrödor) - _____ kg N per hektar.</p> <p>Leverans av kväve på mulljord - _____ kg N per hektar.</p> <p>Planerad tillförsel av stallgödsel och annan organisk gödsel (effekten värderas utifrån slag, mängd, spridningsteknik och spridningstidpunkt) - _____ kg N per hektar.</p> <p>Årets beräknade behov av mineralgödselkväve eller annan kompletterande gödsling med kväve = _____ kg N per hektar.</p> <p>Beräkningen ska användas som utgångspunkt för gödslingen och dokumenteras genom en växtodlingsplan eller liknande. Läs mer om Sprid inte mer kväve än grödan utnyttjar på www.jordbruksverket.se.</p> <p>Läs mer om beräkningshjälp och Hjälpmedel för att uppfylla våra föreskrifter på www.jordbruksverket.se.</p>	<p>Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring, 20 §, ändrad genom 2021:37</p>

Rubrik/underrubrik	Fråga/kontrollpunkt/villkor	Text	Lagstiftning
V10.11	<i>Avstås från att sprida gödselmedel (alla typer) på vattenmättad, översvämmad, snötäckt eller frusen mark? Gäller endast i nitratkänsliga områden.</i>	I känsliga områden får gödselmedel inte spridas på vattenmättad, översvämmad, frusen (nattjälad mark räknas inte som frusen mark) eller snötäckt mark.	Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring, 24 §, ändrad genom 2021:37
V10.12	<i>Avstår du från att gödsla mark som gränsar till vattendrag och sjö och där markens lutning mot vattnet överskrider 10 % (OBS gäller alla gödselmedel)? Gäller endast i nitratkänsliga områden.</i>	I känsliga områden får gödselmedel inte spridas på mark som gränsar till vattendrag eller sjö och där markens lutning överskrider 10% (10 meter/100 meter). Observera att spridningsförbudet gäller alla typer av gödselmedel. Läs mer om församlingar som klassas som nitratkänsliga områden på www.jordbruksverket.se .	Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring, 24b §, ändrad genom 2021:37
V10.13	<i>Om mineralgödsel som innehåller ren urea sprids på obevuxen mark, sker nedbrukning/myllning inom 4 timmar från spridningen? Tvärvillkor inom nitratkänsliga områden.</i>	I hela landet ska mineralgödsel som innehåller ren urea, vid spridning på obevuxen mark, myllas eller brukas ned inom 4 timmar från spridningen. Detta är tvärvillkor inom de nitratkänsliga områdena.	Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring, 23 §, ändrad genom 2021:37
V10.15	<i>Avstås från att sprida mineralgödselkväve 1 november - 28 februari? Gäller endast i nitratkänsliga områden.</i>	I känsliga områden är det förbjudet att sprida mineralgödselkväve under perioden 1 november–28 februari. Läs mer om församlingar som klassas som nitratkänsliga områden på www.jordbruksverket.se .	Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring , 25 §, ändrad genom 2021:37

Rubrik/underrubrik	Fråga/kontrollpunkt/villkor	Text	Lagstiftning
V10.16	<i>Avstås från att sprida stallgödsel och andra organiska gödselmedel 1 november-28 februari? Gäller endast i nitratkänsliga områden.</i>	I alla känsliga områden råder förbud mot spridning av stallgödsel och andra organiska gödselmedel mellan 1 november och 28 februari. Ytterligare restriktioner för spridning under hösten beskrivs i följande avsnitt.	Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring, 25 §, ändrad genom 2021:37
V10.17	<i>Gäller endast i nitratkänsliga områden. Under perioden 1 augusti - 31 oktober, sprids stallgödsel och andra organiska gödselmedel enbart i växande gröda (ej fånggröda) eller före höstsådd? (Undantag för fastgödsel finns). OBS! För Skåne, Blekinge och Hallands län gäller mer specifika krav, se avsnitt V10.19.</i>	<p>Kraven gäller endast i nitratkänsliga områden utanför Skåne, Blekinge och Hallands län som har mer specifika krav, se avsnitt V10.19.</p> <p>Under perioden 1 augusti–31 oktober:</p> <p>I övriga känsliga områden får spridning av stallgödsel och andra organiska gödselmedel bara ske i växande gröda (ej fånggröda) eller före höstsådd.</p> <p>Under perioden 1 oktober–31 oktober:</p> <p>Fastgödsel får spridas både i växande gröda och på obevuxen mark utan krav på efterföljande sådd.</p> <p>Fastgödsel från fjäderfä får dock under tiden 1 oktober–31 oktober inte spridas på obevuxen mark</p>	Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring, 28 a-28 b §§, ändrad genom 2021:37
V10.18	<i>Gäller nitratkänsliga områden i Skåne, Blekinge och Hallands län. Om stallgödsel och andra organiska gödselmedel sprids inför höstsådd under perioden 1 augusti - 31 oktober; sprids den då bara på lerjordar eller till höstoljeväxter? Undantag för fastgödsel finns.</i>	<p>Under perioden 1 augusti–31 oktober:</p> <p>I känsliga områden i Skåne, Blekinge och Hallands län får spridning av stallgödsel och andra organiska gödselmedel bara ske i växande gröda (ej fånggröda) eller före höstsådd på lerjordar (15 % lerhalt som ska kunna styrkas på skiftesnivå med t.ex. markkarta), alternativt sådd av höstoljeväxter.</p> <p>Under perioden 1 oktober–31 oktober:</p> <p>Fastgödsel får spridas både i växande gröda och på obevuxen mark utan krav på efterföljande sådd. Fastgödsel från fjäderfä får dock under tiden 1 oktober–31 oktober inte spridas på obevuxen mark.</p>	Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring, 26 § och 26 a §, ändrad genom 2021:37

Rubrik/underrubrik	Fråga/kontrollpunkt/villkor	Text	Lagstiftning
V10.19	<p><i>Sker nedbrukning alternativt nedmyllning inom tolv timmar under perioden 1 oktober-31 oktober av fastgödsel som sprids på obevuxen mark? Gäller endast i nitratkänsliga områden. OBS! Fyra timmar gäller i Skåne, Blekinge och Hallands län både inom och utanför nitratkänsligt område. Tvärvillkor gäller i nitratkänsliga områden.</i></p>	<p>För fasta gödselslag som sprids på obevuxen mark gäller dessutom följande datum:</p> <p>Stallgödsel ska myllas ned inom 4 timmar. Detta gäller i hela Skåne, Blekinge och Hallands län och är basvillkor för de som har åtagande i gamla landsbygdsprogrammet samt är tvärvillkor inom känsliga områden.</p> <p>1 oktober–31 oktober. Fasta gödselslag ska brukas ned inom 4 timmar i känsliga områden i Skåne, Blekinge och Hallands län och inom 12 timmar i övriga känsliga områden, vilket är tvärvillkor.</p>	<p>Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring, 23 b, 26 c, 28 d §§, ändrad genom 2021:37</p>
V10.22	<p><i>Följs regeln om att inte bränna stubbåker?</i></p>	<p>Det är inte tillåtet att bränna stubbåker. Undantaget är om det görs av växtskyddsskäl. Det viktigt att det begärs dispens från länsstyrelsen innan bränning påbörjas. Bränning av stubbåker försämrar mullhalten i jorden.</p>	<p>Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2014:41), om direktstöd 15 §, ändrad genom 2018:40</p>

Rubrik/underrubrik	Fråga/kontrollpunkt/villkor	Text	Lagstiftning
V10.23	<p><i>Följs regeln om att starkt sluttande åkermark i direkt anslutning till vattendrag ska hållas bevuxen mellan 15 september och 15 februari? Gäller endast i nitratkänsliga områden.</i></p>	<p>För att motverka att jord spolats bort och försämrar vattenmiljön ska starkt sluttande åkermark hållas bevuxen under perioden 15 september till 15 februari. Obearbetad åker efter skörd räknas som bevuxen. Kravet gäller i känsliga områden och för åkermark med mer än 20 % lutning i direkt anslutning till hav, sjöar och vattendrag. Till vattendrag räknas bäckar, åar, floder, älvar, kanaler och dammar.</p> <p>Läs mer om församlingar som klassas som nitratkänsliga områden på www.jordbruksverket.se.</p> <p>Eftersom 20 % lutning är ganska brant är det ovanligt i Sverige att man bedriver aktiv växtodling på sådan mark. Du kan bedöma om din åkermark lutar mer än 20 % på följande sätt:</p> <p>Om du har fysiska kartor: Mät med linjal på kartan avståndet mellan höjdkurvorna Ekonomiska kartan i skala 1:10 000, Fastighetskartan i skala 1:12 500 eller Gula kartan i skala 1:20 000. De bruna linjerna markerar höjdskillnader på 5 meter. Om avståndet mellan två höjdkurvor är mindre än 2,5 millimeter på en karta i skala 1:10 000, mindre än 2,0 millimeter på en karta i skala 1:12 500 eller mindre än 1,25 millimeter på en karta i skala 1:20 000 betyder det att lutningen i verkligheten är mer än 20 %. 5 meters höjdskillnad på en 25 meter lång sträcka motsvarar 20 % lutning.</p> <p>Använd karttjänster på webben, exempelvis minkarta.lantmateriet.se/. där du kan leta upp ditt fält, mäta en sträcka på fältet och sedan se höjdskillnader utmed den mätta sträckan.</p>	<p>Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2014:41) om direktstöd, 14 §, ändrad genom 2018:40</p>
V13 Lagring av stallgödsel	<p><i>Syftet med reglerna är att minska riskerna för växtnäringsläckage.</i></p>	<p>Det får inte läcka gödselvatten eller urin från förvaringen. Lagringsutrymmen ska vara täta så att yt- eller grundvatten inte förorenas.</p>	<p>Förordning (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket 7 §, ändrad genom 2020:637</p>
V13.1	<p><i>Är behållaren utformad så att det inte läcker eller rinner över?</i></p>		

Rubrik/underrubrik	Fråga/kontrollpunkt/villkor	Text	Lagstiftning
V13.2	<i>Finns tillräcklig lagringskapacitet?</i>	<p>Kravet på lagringskapacitet beror främst på var du har din gård och hur många djurenheter du har. Känsliga områden har strängare regler för lagringskapacitet och utformning av lagringsbehållare än för områden utanför. För företag med 10 eller färre djurenheter i områden utanför känsliga områden saknas generella krav på lagringskapacitet. Då gäller miljöbalkens allmänna hänsynsregler för lagring av stallgödsel och djurhållaren ska själv avgöra om lagringskapaciteten är tillräcklig för att uppfylla lagkraven. Läs mer om att Lagra gödsel på www.jordbruksverket.se.</p> <p>Kravet på lagringskapacitet är tvärvillkor i känsliga områden.</p> <p>Reglerna för när du får sprida stallgödseln påverkar också ditt behov av lagringsutrymme. Det kan dessutom behövas större lagringskapacitet än vad reglerna kräver, till exempel att ha marginaler för de år då det regnar mer eller då snön ligger kvar längre än normalt. Förutom gödsel från stall ska regnvatten från gödselplattor och rastgårdar omhändertas. I beräkningsverktyget nedan ingår uppsamlad nederbörd (300 mm per år) från gödselplatta och behållare. För att undvika ökat krav på lagringskapacitet, måste dagvatten hindras från att rinna till gödsellager.</p> <p>Gödsellagring i stallbyggnader, t.ex. djupströbädd, får räknas in i lagringskapaciteten såvida inte avrinning eller läckage sker från lagringen. Mellanlagring av stallgödsel direkt på mark får inte räknas in i lagringskapaciteten. Beräkningar kan göras med Verktyg för att beräkna spridningsareal och lagringsbehov på www.jordbruksverket.se. Observera att de schablonvärden som används i "Verktyg för att beräkna spridningsareal och lagringsbehov" och som också finns som allmänna råd i Jordbruksverkets föreskrifter, uppdaterades i slutet av 2021.</p>	<p>Förordning (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket 6 §, ändrad genom 2020:637</p> <p>Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring, 4 a - 4 b §, ändrad genom 2021:37</p>

Rubrik/underrubrik	Fråga/kontrollpunkt/villkor	Text	Lagstiftning
V13.3	<i>I känsliga områden, finns dokumentation över hur behovet av lagringsvolym beräknats?</i>	<p>I alla känsliga områden ska dokumentation över hur lagringsvolymen har beräknats finnas.</p> <p>Läs mer om församlingar som klassas som nitratkänsliga områden på www.jordbruksverket.se.</p> <p>Dokumentationen ska sparas så länge beräkningen gäller. Följande punkter bör ingå:</p> <p>Utsöndrad träck och urin (produktionsinriktning för djurslaget, djurantal, foderstat och uppfödningensintensitet ska beaktas).</p> <p>Tillsats av strömedel.</p> <p>Vattentillskott genom spill-, disk-, rengöringsvatten samt nederbörd som faller på lagringsytorna eller andra ytor som avvattnas till lagringsbehållaren.</p> <p>Omsättningsförluster som minskar gödselvolymen i system med mycket strömedel.</p> <p>Jordbruksverket har beräkningsverktyg för att beräkna lagringskapaciteten. Beräkningar kan göras med Verktyg för att beräkna spridningsareal och lagringsbehov på www.jordbruksverket.se. Observera att de schablonvärden som används i "Verktyg för att beräkna spridningsareal och lagringsbehov" och som också finns som allmänna råd i Jordbruksverkets föreskrifter, uppdaterades i slutet av 2021.</p>	<p>Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring, 4 a - 4 b §, ändrad genom 2021:37</p>

Rubrik/underrubrik V14 Vattenverksamhet	Fråga/kontrollpunkt/villkor	Text	Lagstiftning
		<p>Syftet med reglerna är att undvika konflikt om vattnet mellan användarna samt mellan dessa och naturvärden.</p> <p>Vattenverksamhet är ett juridiskt begrepp i Miljöbalken. När man uppför olika typer av anläggningar, t.ex. en damm, i hav, sjöar eller vattendrag kallas det vattenverksamhet. Även uttag av vatten från yt- och grundvatten är vattenverksamhet. För att få bedriva vattenverksamhet ska verksamhetsutövaren ha rådighet (äga eller motsvarande) över vattnet inom det område där verksamheten ska bedrivas. För vattenverksamhet krävs som huvudregel ett tillstånd.</p> <p>Tillstånd krävs då endast om det är sannolikt att allmänna eller enskilda intressen skadas genom verksamheten. Bevisbördan för att det föreligger tillståndsplikt ligger i detta fall inte på verksamhetsutövaren, utan på den som påstår att skada kan uppkomma. Tillstånd (enligt reglerna om vattenverksamhet) behövs inte i följande fall:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vattentäkt för en- eller tvåfamiljsfastighet, jordbruksfastighets husbehovsförbrukning eller värmeförsörjning. Med husbehovsförbrukning avses vatten för hushållet, vattning av kreatur, stallrengöring och annan vanlig förbrukning, däremot inte jordbruksbevattning. <p>Vattenverksamhet är enligt miljöbalken följande:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Uppförande, ändring, lagning och utrivning av dammar eller andra anläggningar i vattenområden, fyllning och pålning i vattenområden, bortledande av vatten från, eller grävning, sprängning och rensning i vattenområden samt andra åtgärder som syftar till att förändra vattnets djup eller läge. - Bortledande av grundvatten och utförande av anläggningar för detta. - Tillförsel av vatten för att öka grundvattenmängden samt utförande av anläggningar och åtgärder för detta. <p>Exempel på vanliga vattenverksamheter är anläggning av dammar, uttag av vatten för t.ex. bevattning, utläggning av undervattenskablar, bortledning av grundvatten samt vattennivåreglering i sjöar.</p>	<p>I förordning om vattenverksamhet m.m. (1998:1388) finns information om vilka områden som berörs.</p>

Rubrik/underrubrik	<i>Fråga/kontrollpunkt/villkor</i>	Text	Lagstiftning
V14.1	<i>Om bevattning av jordbruksmark sker, följs då reglerna för bevattning?</i>	<p>Bevattning är tillståndspliktig verksamhet oavsett om uttaget sker från sjö, vattendrag eller grundvatten. Undantag: om det är uppenbart att inga allmänna eller enskilda intressen skadas behövs inget tillstånd. Verksamhetsutövaren är fortfarande skyldig följa de allmänna hänsynsreglerna, utföra egenkontroll samt kunna redogöra för grunderna till att varken anmälan eller tillstånd inte behövs.</p> <p>Verksamhetsutövaren har alltså bevisbördan om tillstånd inte söks. Uttag för jordbruksbevattning kan förbjudas av länsstyrelsen. Länsstyrelsen kan dock inte meddela ett generellt bevattningsförbud.</p>	<p>Miljöbalken (1998:808) 11 kap. 9-12 §§</p> <p>Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2014:41) om direktstöd 10 §, ändrad senast 2018:40</p>
V16 Hänsyn till natur- och kulturvärden (landskapselement)		Syftet med reglerna är att bevara den biologiska mångfalden samt skydda kulturmiljön.	

Rubrik/underrubrik	Fråga/kontrollpunkt/villkor	Text	Lagstiftning
V16.1	Vid skötsel av jordbruksmark ska hänsyn tas till biotoper och landskapselement med kulturhistoriskt värde eller stort värde för flora och fauna. Undviks åtgärder som kan skada dem?	<p>Det är inte tillåtet att förstöra landskapselement (småbiotoper) på jordbruksmark. Förbudet gäller i hela landet. Landskapselement är till exempel öppna diken, stenmurar, småvatten och träd som står ensamma på åkermark, så kallade solitärträd. Inom område med tvärvillkorselement, utpräglade slättbygder i södra Sverige, gäller tvärvillkor för de fyra landskapselementen öppna diken, stenmurar, småvatten och träd som står ensamma på åkermark, så kallade solitärträd. Eftersom de är kopplade till tvärvillkoren får du räkna in dem i den areal du kan söka stöd för under följande förutsättningar:</p> <p>Stenmurar och öppna diken ska ligga på åkermark eller mellan åkermarksblock som ligger intill varandra. Öppna diken ska vara minst 0,5 meter breda och 0,3 meter djupa, mätt vid släntkanten. Träd som står ensamma (solitärträd) och småvatten ska vara helt omgivna av åkermark (ett undantag är när de gränsar mot ett dike eller en stenmur som har åkermark på andra sidan). Dessutom ska det finnas en minst 2 meter bred skyddszon kring dem. Skyddszonen räknas från trädstammens yta eller småvattnets gräns mot åkermarken. Inom skyddszonen får du inte plöja eller jordbearbeta marken på annat sätt. I tvärvillkoret ingår även ett förbud om att beskära dessa solitärträd under fåglarnas häcknings- och uppfödningstid. Solitärträd ska vara lövträd med en kronvidd om minst 5 meter. Småvatten ska ha en yta om max 0,10 hektar, inklusive den omgivande slänten. Tippa sten eller massor är förbjudet vid småvatten. Om du skadar eller förstör något av landskapselementen kan du förutom böter eller andra påföljder även få avdrag på dina stöd.</p> <p>Borttagande m.m. av brukningshinder – gäller hela landet Brukningsvägar, åkerrenar och hägnadsrester får inte skadas, ändras eller tas bort om natur- eller kulturvärden kan skadas av åtgärden. Röjning av träd och buskar – gäller hela landet Träd och buskar får inte skadas, ändras eller tas bort om natur- eller kulturvärden kan skadas av åtgärden. De träd och buskar som avses är präglade av jordbruksmarkens skötsel, ofta med spår av beskärning, och är i övrigt viktiga för den biologiska mångfalden eller för det kulturhistoriska värdet och har planterats eller sparats för att ge lä och skydd, eller för hamling eller annan lövtäkt för att ge foder, eller för skörd av bär, nötter och liknande. Åtgärder som ingår i vård och underhåll för långsiktigt bevarande av natur- och kulturvärden är tillåtna. För att avgöra om natur- eller kulturvärden kan skadas behöver du</p>	<p>Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2020:2) om hänsyn till natur- och kulturvärden i jordbruket, 6 - 8 §§</p> <p>Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2014:41) om direktstöd, 16 §, ändrad genom 2018:40</p> <p>Naturvårdsverkets allmänna råd (NFS 2001:15) om anmälan för samråd enligt 12 kap 6 § MB</p>

Rubrik/underrubrik

**V17 Skydd av
områden**

Fråga/kontrollpunkt/villkor

Text

Syftet med reglerna är att skydda den biologiska mångfalden. Det är en del i Sveriges genomförande av de globala hållbarhetsmålen och de miljömål den svenska riksdagen har beslutat om. Skyddet är Sveriges genomförande av EU:s två naturvårdsdirektiv art- och habitatdirektivet respektive fågeldirektivet.

Lagstiftning

I miljöbalken 7 kap. samt i förordningen (1998:1252) om områdesskydd finns särskilda regler för skydd av områden. Av vikt är också de generella hänsynsreglerna i kap.2 miljöbalken som ska följas av alla verksamhetsutövare. Här beskrivs de som är mest aktuella för lantbruks- och trädgårdsverksamhet.

Rubrik/underrubrik	Fråga/kontrollpunkt/villkor	Text	Lagstiftning
V17.1	Om det finns skyddsvärda biotoper på fastigheten, ser du till att inga åtgärder utförs som kan skada dem?	<p>Biotopskyddsområde är en form av områdesskydd som kan användas för att skydda små mark- och vattenområden (biotoper) som på grund av sina särskilda egenskaper är värdefulla livsmiljöer för hotade djur- eller växtarter, eller som annars är särskilt skyddsvärda. Det finns två former av biotopskyddsområde. Den ena formen utgörs av vissa lätt identifierbara små biotoper som är generellt skyddade som biotopskyddsområden i hela landet. Den andra formen utgörs av biotoper som länsstyrelsen, Skogsstyrelsen eller en kommun i det enskilda fallet får besluta ska utgöra ett biotopskyddsområde. Skadlig åtgärd eller verksamhet är sådant som kan skada naturmiljön eller biotopens livsbetingelser. Det kan röra sig om ett helt eller delvis borttagande av biotopen men också uppläggning av röjningsavfall, sten och massor från markberedning eller inplantering av främmande växt- och djurarter. Endast om pågående markanvändning avsevärt försvåras kan ersättning bli aktuell vid nekad dispens. Biotoper i jordbruksmark som omfattas av skyddet är indelade i två grupper. Biotoperna i den första gruppen ska varje lantbrukare kunna känna igen och avgränsa i landskapet. Dessa har ett generellt lagskydd som omfattar:</p> <p>Alléer, lövträd planterade i en enkel eller dubbel rad som består av minst fem träd längs en väg eller det som tidigare utgjort en väg eller i ett i övrigt öppet landskap. Träden ska till övervägande del utgöras av vuxna träd.</p> <p>Källa med omgivande våtmark i jordbruksmark: Ett område i terräng där grundvatten koncentrerat strömmar ut och där den våtmark som uppkommer till följd av det utströmmande vattnet uppgår till högst ett hektar.</p> <p>Odlingsröse i jordbruksmark: På eller i anslutning till jordbruksmark upplagd ansamling av stenar med ursprung i jordbruksdriften.</p> <p>Pilevall: Hamlade pilar i en rad.</p> <p>Småvatten och våtmark i jordbruksmark: Ett småvatten eller en våtmark med en areal av högst ett hektar i jordbruksmark som ständigt eller under en stor del av året håller ytvatten eller en fuktig markyta såsom kärr, gölar, våtar, översilningsmarker, kalkkällor, mangelgravar, öppna diken, dammar och högst två meter breda naturliga bäckfåror. Arealbegränsningen avser inte linjära element som öppna diken eller högst två meter breda naturliga bäckfåror.</p> <p>Stenmur i jordbruksmark: En uppbyggnad av på varandra lagda stenar som har en tydlig, långsträckt utformning i naturen och som har eller har haft hägnadsfunktion eller som</p>	<p>Naturvårdsverket Handbok 2012:1, Utgåva 1, Biotopskyddsområden</p> <p>Förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.</p> <p>Miljöbalken (1998:808) 7 kap. 11-11b§§</p>

Rubrik/underrubrik	Fråga/kontrollpunkt/villkor	Text	Lagstiftning
V17.6	Om verksamhet bedrivs inom eller i närheten av Natura 2000-område som är utpekade enligt fågeldirektivet (särskilt skyddsområde, SPA), finns tillstånd för verksamhet som kan påverka miljön i ett Natura 2000-område, t.ex. uttag av vatten, dikning eller schaktning?	<p>Tillstånd från länsstyrelsen krävs för att bedriva verksamhet eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område som är utpekade för fåglar (särskilt skyddsområde, SPA). Det gäller även åtgärder utanför Natura 2000-området, som ändå kan påverka det. Exempel på åtgärder är grävning, schaktning, sprängning, täktverksamhet, skogsbruksåtgärder och påverkan på vattenförhållandena. Normalt jordbruk, vägunderhåll, rensning av t.ex. diken och stenmurar kräver normalt inget tillstånd. Åtgärder som kan kräva tillstånd i ett specifikt område beskrivs i bevarandeplanen hos länsstyrelsen (finns på webben). Kontakta alltid länsstyrelsen om du är tveksam om vad som gäller!</p> <p>Tänk särskilt på att:</p> <ul style="list-style-type: none"> lämna skydds zoner till ängar och naturbetesmarker i Natura 2000-områden vid kemisk bekämpning och gödsling runt omkring lämna skydds zon till diken som leder till ett Natura 2000-område uttag av vatten från ett vattendrag kan påverka förhållandena inom Natura 2000-område, även om själva uttaget sker utanför området rensning av diken som inte underhållits på länge kan förändra naturmiljön så mycket att skada uppstår, då behövs tillstånd. 	Miljöbalken (1998:808) 7 kap. 28a §
V17.7	Har lantbrukaren genomfört sin jordbruksverksamhet på ett sätt som förebygger betydande störningar på fåglar och försämringar av deras livsmiljöer i Natura 2000-områden?	<p>Natura 2000-områden – förebyggande av störningar och försämringar</p> <p>En jordbrukare ska, liksom alla verksamhetsutövare, följa de allmänna hänsynsreglerna i andra kapitlet miljöbalken. I detta ingår att skaffa den kunskap man behöver för att minska sin påverkan, tex kunskap om vad som står i områdets bevarandeplan, följa försiktighetsprincipen genom att samråda med länsstyrelsen vid osäkerhet om en åtgärd kan innebära en negativ påverkan, uppfylla produktvalsprincipen dvs välja de kemiska produkter som kan ersättas mot mindre farliga samt välja den lämpligaste platsen som uppfyller ändamålet med minsta påverkan på miljön. Även för verksamheter och åtgärder, som pågick när området blev Natura 2000-område, gäller att fågelarterna inte får utsättas för en störning som kan påverka artens bevarandestatus och att deras livsmiljöer inte får försämrats.</p>	Miljöbalken (1998:808) 2 kap. 2-4, 6 §§